

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (penktoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. rugsėjo 9 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Socialinė politika – Įmonių perdavimas – Direktyva 2001/23/EB – 3 ir 5 straipsniai – Darbuotojų teisių apsauga – Darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam – Perduodančiosios įmonės, kuriai pradėta nemokumo procedūra, nemokumo administratoriaus įvykdytas perdavimas – Profesinės senatvės pensijos išmokos – Perėmėjo pareigų ribos – Išmokos, kuri turi būti išmokėta pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, suma, apskaičiuota remiantis darbuotojui nemokumo procedūros pradėjimo momentu mokamu darbo užmokesčiu – Direktyva 2008/94/EB – 8 straipsnis – Tiesioginis poveikis – Sąlygos“

Sujungtose bylose C-674/18 ir C-675/18

dėl *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija) 2018 m. spalio 16 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2018 m. spalio 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų dviejų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

EM

prieš

TMD Friction GmbH (C-674/18)

ir

FL

prieš

TMD Friction EsCo GmbH (C-675/18)

TEISINGUMO TEISMAS (penktoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Regan, teisėjai I. Jarukaitis, E. Juhász (pranešėjas), M. Ilešič ir C. Lycourgos,

generalinis advokatas E. Tanchev,

posėdžio sekretorė M. Krausenböck, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. gruodžio 12 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: vokiečių.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- EM, atstovaujamo *Prozessbevollmächtigter* R. Buschmann,
- FL, atstovaujamo *Rechtsanwälte* R. Scholten ir M. Schulze,
- *TMD Friction GmbH* ir *TMD Friction EsCo GmbH*, atstovaujamų *Rechtsanwälte* B. Reinhard ir T. Hoffmann-Remy,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir R. Kanitz,
- Europos Komisijos, atstovaujamos M. Kellerbauer ir B.-R. Killmann,

susipažinęs su 2020 m. kovo 5 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyvos 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 82, 2001, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 98) 3 ir 5 straipsnių bei 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (OL L 283, 2008, p. 36) 8 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant du ginčus: pirmasis – tarp EM ir *TMD Friction GmbH* (byla C-674/18) ir antrasis – tarp FL ir *TMD Friction Esco GmbH* (byla C-675/18), kurie susiję su įgytomis teisėmis į profesinės senatvės išmokas vykstant verslo perdavimo nemokumo procedūrai.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 2001/23

- 3 Direktyvos 2001/23 3, 4 ir 6 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(3) Būtina garantuoti darbuotojų apsaugą pasikeitus darbdaviui, pirmiausia užtikrinant, kad būtų apsaugotos jų teisės.

(4) Šiuo požiūriu darbuotojų apsaugos lygis valstybėse narėse vis dar skiriasi ir šiuos skirtumus reikėtų sumažinti.

<...>

(6) 1977 m. Taryba priėmė [1977 m. vasario 14 d. Tarybos direktyvą 77/187/EEB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 61, 1977, p. 26)], skatinančią svarbių nacionalinės teisės aktų derinimą garantuojant darbuotojų teisių apsaugą ir reikalaujant, kad perdavėjai ir perėmėjai laiku informuotų darbuotojų atstovus ir su jais konsultuotųsi.“

4 Direktyvos 2001/23 1 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyta, kad ši direktyva taikoma teisinio perdavimo arba susijungimo atveju perduodant įmonę, verslą arba įmonės ar verslo dalį kitam darbdaviui.

5 Minėtos direktyvos 3 straipsnyje numatyta:

„1. Perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną, yra perduodami perėmėjui.

<...>

3. Po perdavimo perėmėjas ir toliau vykdo kolektyvinės sutarties nuostatas ir sąlygas pagal tas pačias minėtose sutartyse perdavėjui taikomas sąlygas iki kolektyvinės sutarties pabaigos arba kitos kolektyvinės sutarties įsigaliojimo arba taikymo.

Valstybės narės gali apriboti tokių nuostatų ir sąlygų vykdymo laikotarpį, tačiau jis negali būti trumpesnis kaip vien[i] metai.

4. a) Jeigu valstybės narės nenustato kitaip, 1 ir 3 dalys netaikomos darbuotojų teisėms į senatvės, invalidumo išmokas arba į išmokas netekus maitintojo pagal papildomų pensijų sistemas bendrovėje arba tarp bendrovių, kurios neįeina į valstybių narių įstatymų nustatytas socialinės apsaugos sistemas;

b) net ir tuo atveju, kai pagal a punktą valstybės narės nenustato, kad 1 ir 3 dalys yra taikomos tokioms teisėms, jos patvirtina priemones, būtinas, kad būtų ginami darbuotojų ir perdavėjo įmonėje perdavimo dieną jau nebedirbančių asmenų interesai, susiję su neatidėliotinomis [įgytomis] arba būsimomis jų teisėmis į senatvės išmokas, įskaitant išmokas, mokamas netekus maitintojo, pagal a punkte nurodytas papildomas sistemas.“

6 Tos pačios direktyvos 5 straipsnyje nustatyta:

„1. Jeigu valstybės narės nenustato kitaip, 3 ir 4 straipsniai netaikomi įmonės, verslo arba įmonės ar verslo dalies perdavimui, jeigu perdavėjui taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, kurios buvo pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą ir kurias prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija (kuri gali būti kompetentingos valstybinės valdžios institucijos įgaliotas praktikuojantis nemokumo specialistas).

2. Jeigu 3 ir 4 straipsniai yra taikomi perdavimui nemokumo procedūrų metu, kurios buvo pradėtos perdavėjo atžvilgiu (nepriklausomai nuo to, ar tos procedūros buvo pradėtos norint likviduoti perdavėjo turtą), ir jeigu tokias procedūras prižiūri kompetentinga valstybinės valdžios institucija (kuri gali būti praktikuojantis nemokumo specialistas, numatytas nacionalinės teisės aktuose), valstybė narė gali nustatyti, kad:

a) nepaisant 3 straipsnio 1 dalies, perdavėjo skolos, kurios [kurių] kyla iš darbo sutarčių arba darbo santykių ir kurios turi būti grąžintos iki perdavimo arba prieš pradėdant nemokumo procedūras, perėmėjui neperduodamos, jeigu pagal tos valstybės narės įstatymus tokios procedūros suteikia apsaugą, kuri yra bent jau lygiavertė 1980 m. spalio 20 d. Tarybos direktyvoje 80/987/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam, suderinimo [(OL L 283, 1980, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 217)] nurodytose situacijose taikomai apsaugai,

<...>

4. Valstybės narės imasi atitinkamų priemonių, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo nemokumo procedūromis, dėl kurio darbuotojai netektų šioje direktyvoje jiems nustatytų teisių.“

Direktyva 2008/94

7 Direktyvos 2008/94 3 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„Būtina apsaugoti darbuotojus jų darbdaviui tapus nemokiam ir suteikti darbuotojams minimalų apsaugos lygį, ypač siekiant garantuoti neįvykdytų reikalavimų sumokėjimą, tuo pat metu atsižvelgiant į Bendrijos subalansuotos ekonominės ir socialinės plėtros poreikį. Dėl to valstybės narės turėtų įsteigti instituciją, kuri garantuotų neįvykdytų reikalavimų sumokėjimą atitinkamiems darbuotojams.“

8 Remiantis šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalimi, ši direktyva taikoma su darbo sutartimis ar darbo santykiais susijusiems darbuotojų reikalavimams, pateiktiems minėtos direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžtiems nemokiems darbdaviams.

9 Šios direktyvos 2 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šioje direktyvoje darbdavys laikomas nemokiu, jeigu pagal atitinkamos valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus pateikiamas prašymas pradėti kolektyvinius procesinius veiksmus dėl darbdavio nemokumo, apimant darbdavio viso turto ar jo dalies atėmimą bei likvidatoriaus ar asmens, atliekančio panašų darbą, paskyrimą, o pagal pirmiau minėtus įstatymus ir kitus teisės aktus kompetentinga institucija:

a) nusprendė pradėti procesinius veiksmus; arba

b) nustatė, jog darbdavio įmonė yra visiškai uždaryta arba verslas baigtas vykdyti, o esamo turto nepakanka, kad būtų prasminga pradėti procesinius veiksmus.“

10 Šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje numatyta:

„Ši direktyva nepažeidžia nacionalinės teisės aktuose vartojamų sąvokų „darbuotojas“, „darbdavys“, „darbo užmokestis“, „neatidėliotina teisė“ [„įgyta teisė“] ir „būsimoji teisė.“

11 Direktyvos 2008/94 8 straipsnyje nurodyta:

„Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad būtų apsaugoti darbuotojų ir asmenų, kurie iki darbdavio nemokumo pradėjimo nebedirbo darbdavio įmonėje arba versle, interesai, susiję su jų neatidėliotina [įgyta] teise arba būsima teise gauti senatvės išmokas, įskaitant maitintojo netekimo išmokas, mokėtinas pagal papildomas bendrovės arba kelių bendrovių pensijų sistemas, nepriklausančias įstatymų numatytoms valstybinėms socialinės apsaugos sistemoms.“

Vokietijos teisė

12 Pagrindinėje byloje nagrinėjamiems ginčams taikytinos redakcijos *Bürgerliches Gesetzbuch* (Civilinis kodeksas, toliau – BGB) 613a straipsnyje „Teisės ir pareigos įmonės perdavimo atveju“ nustatyta:

(1) Jei įmonė ar įmonės dalis teisiniu sandoriu perduodama kitam savininkui, jis perima perdavimo dieną galiojančiose darbo sutartyse nustatytas teises ir pareigas. Jei šios teisės ir pareigos reglamentuojamos kolektyvinės sutarties teisinėmis nuostatomis ar įmonės lygmeniu sudarytu susitarimu, jos tampa darbo santykių tarp naujo savininko ir darbuotojo dalis <...>.

<...>

(4) Darbuotojo atleidimas iš darbo jo ankstesnio arba naujo darbdavio sprendimu dėl įmonės ar įmonės dalies perdavimo yra niekinis. Tai nepanaikina galimybės atleisti darbuotoją remiantis kitais motyvais.“

- 13 1994 m. spalio 5 d. *Insolvenzordnung* (Vokietijos nemokumo kodeksas) (*BGBL.* 1994 I, p. 2866) su pakeitimais, padarytais 2017 m. birželio 23 d. įstatymu (*BGBL.* 2017 I, p. 1693), 45 straipsnyje „Skolinių reikalavimų konvertavimas“ numatyta:

„Neįvertinti ar neaiškios vertės reikalavimai laikomi pareikštais tiek, kiek ta vertė gali būti įvertinta nemokumo procedūros pradėjimo momentu.

<...>“

- 14 Šio kodekso 108 straipsnis „Tam tikrų prievolių palikimas galioti“ suformuluotas taip:

„(1) <...> Skolininko darbo santykiai tęsiasi ir sukelia pasekmių visam [įmonės] turtui. <...>

<...>

(3) Kita šalis savo teisėmis, susijusiomis su laikotarpiu iki nemokumo procedūros pradėjimo, gali remtis tik kaip šioje procedūroje dalyvaujantis kreditorius.“

- 15 Minėto kodekso 191 straipsnyje „Atsižvelgimas į skolinius reikalavimus, kuriems taikoma atidedamoji sąlyga“ nustatyta:

„Skolinio reikalavimo, kuriam taikoma atidedamoji sąlyga, visa suma įskaitoma atliekant dalinį paskirstymą. Šio reikalavimo dalis išskaitoma atliekant paskirstymą.“

- 16 Pagal to paties kodekso 198 straipsnį „Išskaitytų sumų pateikimas“ bankroto administratorius kompetentingai institucijai turi pateikti per galutinį paskirstymą išskaičiuotas sumas.

- 17 1974 m. gruodžio 19 d. *Gesetz zur Verbesserung der betrieblichen Altersversorgung* (*Betriebsrentengesetz*) (Profesinių pensijų pagerinimo įstatymas) (*BGBL.* I, p. 3610) su pakeitimais, padarytais 2017 m. rugpjūčio 17 d. įstatymu (*BGBL.* 2017 I, p. 3214) (toliau – Profesinių pensijų įstatymas), 1b straipsnyje „Profesinių pensijų neatšaukiamumas ir profesinių pensijų mokėjimo įgyvendinimas“ nustatyta:

„(1) Darbuotojas, įdarbintas pagal profesinių pensijų sistemą, išsaugo savo teisę į išmokas, jeigu darbo santykiai nutrūksta iki teisės atsiradimo, su sąlyga, kad jis yra išdirbęs 21 metus ir įdarbintas ne vėliau kaip prieš trejus metus iki darbo santykių nutraukimo dienos (galutinai įgyta teisė). <...>

<...>“

- 18 Profesinių pensijų įstatymo 9 straipsnyje nustatyta:

„Nemokumo procedūros atveju įgytos ar būsimos teisės į papildomas senatvės draudimo išmokas iš darbdavio, kuriomis grindžiama teisė į nemokumo draudimo įstaigos nemokumo atveju mokamas išmokas, pradėjus šią procedūrą perduodamos šiai įstaigai <...>. <...> Būsimos teisės, kurios buvo perduotos pradėjus nemokumo procedūrą, šioje procedūroje deklaruojamos besąlygiškais skoliniais reikalavimais, kaip tai suprantama pagal Vokietijos nemokumo kodekso [su pakeitimais, padarytais 2017 m. birželio 23 d. įstatymu] 45 straipsnį. <...>“

19 Šio įstatymo 30f straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje nustatyta:

„Jeigu darbuotojo atžvilgiu iki 2001 m. sausio mėn. 1 d. yra priimtas įsipareigojimas mokėti senatvės išmokas pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, 1b straipsnio 1 dalį reikia taikyti taip, kad teisė į išmoką išsaugoma, jei darbo santykiai nutrūksta iki įvykio, dėl kurio atsiranda teisė gauti išmokas, su sąlyga, kad šių santykių pasibaigimo dieną darbuotojas yra 35 metų ir įsipareigojimas jam mokėti išmoką galioja:

1) ne mažiau kaip 10 metų;

<...>

Tokiais atvejais teisė į išmoką taip pat išsaugoma, jei įsipareigojimas galiojo dar penkerius metus po 2001 m. sausio mėn. 1 d. ir jei darbo santykių pasibaigimo dieną darbuotojas yra sulaukęs 30 metų.
<...>“

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

Byla C-674/18

- 20 EM, gimęs 1980 m., nuo 1996 m. rugpjūčio mėn. 1 d. dirbo *Textar GmbH*. Pagal bendrovės bendrąjį susitarimą ši bendrovė savo darbuotojams mokėjo pensiją pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą. Pagal šią sistemą senatvės pensijos dydis už kiekvienus darbo metus siekia nuo 0,2 iki 0,55 % darbuotojo bruto darbo užmokesčio nustatytą dieną, buvusią iki darbo santykių pabaigos, tačiau po 45 darbo metų negali viršyti 20,25 %.
- 21 Perleidus *Textar* veiklą, EM darbo sutartis buvo perduota *TMD Friction*. 2009 m. kovo 1 d. dėl šios bendrovės turto pradėta nemokumo procedūra, tačiau jos veikla buvo tęsiama.
- 22 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad 2009 m. balandžio mėn. nemokumo administratorius tam tikrą *TMD Friction* veiklą perleido subjektui, kuris vėliau, 2009 m. birželio 4 d., pasivadino *TMD Friction*.
- 23 *Pensions-Sicherungs-Verein* (Pensijų saugojimo draugija, toliau – PSV), privatinės teisės reglamentuojama įstaiga, užtikrinanti profesinių pensijų mokėjimą darbdaviui Vokietijoje tapus nemokiam, pranešė EM, kad dėl jo amžiaus – 29 metai – nemokumo procedūros pradėjimo momentu jis nebuvo įgijęs teisių į pensijos išmokas pagal Įstatymo dėl profesinių pensijų 1b straipsnio 1 dalį, siejamą su jo 30f straipsnio 1 dalies pirmu sakiniu 1 punktu, todėl negaus jokios išmokos iš PSV atsitikus įvykiui, dėl kurio teoriškai atsirastų teisė į šios draugijos mokamas išmokas.
- 24 Tuomet EM pareiškė ieškinį *TMD Friction*, prašydamas pastarąjį įpareigoti jam ateityje, kai sulauks pensinio amžiaus, suteikiančio teisę į išmokas, mokėti senatvės pensiją, kurios dydis bus apskaičiuojamas atsižvelgiant į jo iki nemokumo procedūros pradėjimo išdirbtus laikotarpius.
- 25 *TMD Friction* ginčijo šį prašymą ir teigė, kad tais atvejais, kai įmonė perduodama perdavėjui pradėjus nemokumo procedūrą, perėmėjas privalo mokėti tik tą profesinės senatvės pensijos dalį, kuri pagrįsta po nemokumo procedūros pradėjimo išdirbtais laikotarpiais.
- 26 Kadangi EM ieškinys buvo atmestas tiek pirmojoje, tiek apeliacinėje instancijoje, jis kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą – *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija) – su kasaciniu skundu.

27 Šiomis sąlygomis *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal [Direktyvos 2001/23] 3 straipsnio 4 dalį – tuo atveju, kai verslas perduodamas pradėjus nemokumo procedūrą dėl verslo perdavėjo turto, laikantis nacionalinės teisės, kurioje iš esmės taip pat reikalaujama [Direktyvos 2001/23] 3 straipsnio 1 ir 3 dalis taikyti darbuotojų teisėms į senatvės, neįgalumo išmokas arba į išmokas netekus maitintojo pagal įmonės arba kelių įmonių papildomas pensijų sistemas, – leidžiama nustatyti apribojimą, kad perėmėjas neatsako už teises į pensijos išmokas, grindžiamas laikotarpiais, išdirbtais iki nemokumo procedūros pradėjimo?

2. Jei į pirmąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

jeigu verslas perduodamas pradėjus nemokumo procedūrą dėl verslo perdavėjo turto, ar pagal [Direktyvos 2001/23] 3 straipsnio 4 dalies b punktą būtina imtis priemonių, siekiant užtikrinti darbuotojų interesų, susijusių su turimomis arba būsimomis jų teisėmis į senatvės išmokas pagal įmonės arba kelių įmonių papildomas pensijų sistemas, apsaugą, kurios lygis atitiktų [Direktyvos 2008/94] 8 straipsniu reikalaujamą lygį?

3. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

ar [Direktyvos 2001/23] 3 straipsnio 4 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad yra imtasi priemonių, būtinų siekiant apsaugoti darbuotojų interesus, susijusius su turimomis arba būsimomis jų teisėmis į senatvės išmokas pagal įmonės arba kelių įmonių papildomas pensijų sistemas, jei nacionalinėje teisėje yra numatyta, kad:

- pareiga ateityje mokėti senatvės išmoką pagal įmonės arba kelių įmonių papildomas pensijų sistemas vykstant nemokumo procedūrai perduodamo verslo darbuotojui iš esmės perduodama verslo perėmėjui,
- už būsimas teises į pensijų išmokas įmonės perėmėjas atsako tiek, kiek šios teisės yra grindžiamos darbo stažu įmonėje, įgytu po to, kai buvo pradėta nemokumo procedūra,
- pagal nacionalinę teisę paskirta nemokumo draudimo įstaiga tokiu atveju neprivalo prisiimti atsakomybės už būsimų teisių į pensijų išmokas dalį, įgytą iki nemokumo procedūros pradėjimo, ir
- iki nemokumo procedūros pradėjimo įgytos būsimų teisių į pensijų išmokas dalies vertės darbuotojas gali pareikalauti per perdavėjui pradėtą nemokumo procedūrą?

4. Jeigu pagal nacionalinę teisę verslo perdavimo atveju Direktyvos 2001/23 3 ir 4 straipsniai turi būti taikomi taip pat vykstant nemokumo procedūroms, ar tokiu atveju minėtos direktyvos 5 straipsnio 2 dalies a punktas yra taikomas darbuotojų teisėms į pensijų išmokas pagal įmonės arba kelių įmonių papildomas pensijų sistemas, kai šios teisės atsirado iki nemokumo procedūros pradėjimo, tačiau nesuteikia darbuotojui teisės gauti išmokų tol, kol neįvyksta draudžiamasis įvykis, t. y. vėliau?

5. Jei į antrąjį arba ketvirtąjį prejudicinius klausimus būtų atsakyta teigiamai:

ar [Direktyvos 2008/94] 8 straipsnyje numatytas minimalus apsaugos lygis, kurį valstybės narės privalo užtikrinti, apima ir įsipareigojimą užtikrinti tas teises į pensijų išmokas, kurios nemokumo procedūros pradėjimo momentu pagal nacionalinę teisę dar nebuvo įgytos ir kurios pagal įstatymą apskritai tampa įgytomis tik todėl, kad darbo santykių pabaiga nėra susijusi su nemokumu?

6. Jei į penktąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

kokiomis aplinkybėmis dėl darbdavio nemokumo buvusio darbuotojo patirti profesinės senatvės pensijos išmokų nuostoliai gali būti laikomi akivaizdžiai neproporcingais, todėl valstybės narės įgyja pareigą užtikrinti Direktyvos 2008/94 8 straipsnyje numatytą minimalų apsaugos nuo tokių nuostolių lygį, net jeigu darbuotojas gaus ne mažiau kaip pusę jam pagal įgytas teises į pensiją mokėtinų išmokų?

7. Jei į penktąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

ar darbuotojų teisių į pensijų išmokas apsauga, kurią būtina užtikrinti pagal [Direktyvos 2001/23] 3 straipsnio 4 dalies b punktą arba [Direktyvos 2008/94] 5 straipsnio 2 dalies a punktą ir kuri yra lygiavertė [Direktyvos 2008/94] 8 straipsnyje numatyta apsaugai, užtikrinama ir tuomet, kai ji kyla ne iš nacionalinės teisės, bet tik tiesiogiai taikant [Direktyvos 2008/94] 8 straipsnį?

8. Jei į septintąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

ar [Direktyvos 2008/94] 8 straipsnis turi tiesioginį poveikį, kuriuo atskiras darbuotojas gali remtis nacionaliniame teisme, ir tuomet, kai šis darbuotojas gauna ne mažiau kaip pusę jam pagal įgytas teises į pensiją mokėtinų išmokų, bet jo dėl darbdavio nemokumo patirti nuostoliai vis tiek yra laikytini neproporcingais?

9. Jei į aštuntąjį prejudicinį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

ar pagal privatinę teisę organizuota įstaiga, kurią valstybė narė – darbdaviams privalomai – paskyrė profesinių pensijų nemokumo draudimo įstaiga, kurią prižiūri valstybinė finansinių paslaugų priežiūros institucija ir kuri pagal viešosios teisės nuostatas iš darbdavių renka nemokumo draudimui reikalingas įmokas ir, kaip institucija, išleisdama administracinį aktą gali sukurti priverstinio vykdymo sąlygas, yra valstybės narės valdžios institucija?“

Byla C-675/18

- 28 FL, gimęs 1950 m., nuo 1968 m. spalio mėn. 1 d. dirbo *Textar*. Pagal bendrovės bendrąjį susitarimą ši bendrovė savo darbuotojams užtikrina pensiją pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą. Pagal šią sistemą senatvės pensijos už kiekvienus išdirbtus metus dydis siekia 0,5 % nuo darbuotojo konkrečią dieną prieš pasibaigiant darbo santykiams uždirbto mėnesinio bruto darbo užmokesčio, bet negali viršyti 22,5 % po 45 darbo metų.
- 29 Perleidus *Textar* veiklą, FL darbo sutartis perduota *TMD Friction*, kurios veikla buvo tęsiama ir po to, kai 2009 m. kovo 1 d. jai buvo pradėta nemokumo procedūra.
- 30 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad 2009 m. balandžio mėn. bankroto administratorius tam tikrą *TMD Friction* veiklą perleido *TMD Friction Esco*, o ši 2009 m. balandžio 22 d. įsigijo verslą, kuriame dirbo ieškovas pagrindinėje byloje.
- 31 Nuo 2015 m. rugpjūčio 1 d. FL gauna 145,03 EUR per mėnesį senatvės pensiją, kurią *TMD Friction Esco* moka pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, ir 816,99 EUR per mėnesį, kuriuos moka PSV. Apskaičiuodama šią pensiją pastaroji bendrovė rėmėsi mėnesiniu bruto darbo užmokesčiu, kurį FL gavo nemokumo procedūros pradėjimo momentu, todėl lemiamą reikšmę turėjo 2009 m. kovo 1 d. data.

- 32 FL pareiškė ieškiniį *TMD Friction Esco*, prašydamas, kad iš jos būtų jam priteista didesnė profesinės senatvės pensija. FL teigimu, atsižvelgiant į jo 45 darbo metus *TMD Friction Esco* ar jos pirmtakėje ir į tai, kad prieš pasibaigiant darbo santykiams jo mėnesinis darbo užmokestis bruto buvo 4 940 EUR, profesinės senatvės pensijos dydis turėjo būti 1 111,50 EUR per mėnesį. FL teigimu, *TMD Friction EsCo* iš šios sumos gali atskaityti tik 816,99 EUR PSV išmokėtą išmoką. Taigi jis reikalauja, kad *TMD Friction EsCo*, be mėnesinės 145,03 EUR pensijos, mokėtų papildomą mėnesinę 149,48 EUR sumą.
- 33 Kaip ir *TMD Friction* byloje C-674/18, *TMD Friction EsCo*, atvirksčiai, teigia, kad įmonės perdavimo po nemokumo procedūros, susijusios su įmonės perdavėjo turtu, pradėjimo atveju perėmėjas privalo mokėti tik tą profesinės senatvės pensijos dalį, kuri pagrįsta po nemokumo procedūros pradėjimo išdirbtais laikotarpiais.
- 34 Kadangi FL prašymas buvo atmestas tiek pirmojoje, tiek apeliacinėje instancijose, jis pateikė kasacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui – *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas, Vokietija).
- 35 Šiomis aplinkybėmis *Bundesarbeitsgericht* (Federalinis darbo teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui devynis prejudicinius klausimus, iš kurių pirmasis, antrasis, ketvirtasis ir šeštasis–devintasis klausimai suformuluoti taip pat, kaip ir byloje C-674/18:

„1. <...>

2. <...>

3. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

ar Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies b punktą reikia aiškinti taip, kad yra imtasi priemonių, būtinų siekiant apsaugoti darbuotojų interesus, susijusius su įgytomis arba būsimomis jų teisėmis į senatvės išmokas, mokamas pagal įmonės arba kelių įmonių papildomas pensijų sistemas, jei nacionalinėje teisėje yra numatyta, kad:

- pareiga ateityje mokėti senatvės išmoką pagal įmonės arba kelių įmonių papildomas pensijų sistemas vykstant nemokumo procedūrai perduodamos įmonės darbuotojui iš esmės perduodama įmonės perėmėjui,
- už teises į pensijų išmokas, kurių dydis, be kita ko, nustatomas pagal darbo stažą įmonėje ir darbo užmokestį tuo momentu, kai atsitinka draudžiamasis įvykis, verslo perėmėjas atsako tiek, kiek šios teisės yra grindžiamos darbo stažu, įgytu po to, kai buvo pradėta nemokumo procedūra,
- už tą teisių į pensijų išmokas dalį, kuri buvo įgyta prieš pradėdant nemokumo procedūrą, tokiu atveju atsako pagal nacionalinę teisę paskirta nemokumo draudimo įstaiga tiek, kiek šių išmokų dydis yra nustatomas pagal darbuotojo darbo užmokestį, gaunamą nemokumo procedūros pradėjimo momentu, ir
- nei perėmėjas, nei nemokumo draudimo įstaiga neatsako už teisių į pensijų išmokas padidėjimą dėl padidinto darbo užmokesčio, kuris buvo padidintas pradėjus nemokumo procedūrą, bet atsako už iki šio momento įgytą darbo stažą,
- tačiau darbuotojas šį savo teisių į pensijų išmokas vertės skirtumą gali įrodinėti per perdavėjui pradėtą nemokumo procedūrą?

4. <...>

5. Jei į antrąjį arba ketvirtąjį prejudicinius klausimus būtų atsakyta teigiamai:

ar [Direktyvos 2008/94] 8 straipsnyje numatytas minimalus apsaugos lygis, kurį valstybės narės privalo užtikrinti, apima ir nemokumo procedūros pradėjimo momentu įgytą teisių į pensijų išmokas dalį, kuri atsiranda tik todėl, kad darbo santykių pabaiga nėra susijusi su nemokumu?

6. <...>

7. <...>

8. <...>

9. <...>“

36 2018 m. lapkričio 23 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu bylos C-674/18 ir C-675/18 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

37 Abi pagrindinės bylos susijusios su po nemokumo procedūros pradėjimo nemokumo administratoriaus įvykdytais verslo perdavimais, po kurių darbo sutartys ir pareigos pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, taikytiną pagal bendrovės bendrąjį susitarimą, buvo perduotos perėmėjams. Su pagrindine byla susiję darbuotojai pareiškė ieškinius šiems perėmėjams, teigdami, kad jie taip pat turi teisę į senatvės pensiją remiantis laikotarpiu, išdirbtu iki nemokumo procedūros pradėjimo, nes pagal nacionalinę teisę PSV neturi atsakomybės už šias teises arba ji yra tik ribota.

38 Remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo paaiškinimais, pagal Vokietijos teisę, konkrečiai pagal BGB 613a straipsnį, perėmėjas iš principo perima teises ir pareigas, kylančias iš darbo santykių, galiojusių įmonės perdavimo momentu, įskaitant atvejus, kai šis perdavimas buvo įvykdytas po nemokumo procedūros pradėjimo. Perėmėjas prisiima pareigas, susijusias su būsimais senatvės pensijos mokėjimais pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą. Todėl apskaičiuojant tokią pensiją taip pat reikia atsižvelgti į suinteresuotojo darbuotojo darbo stažą pas perdavėją ar jo pirmtakus.

39 Vis dėlto, remiantis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo 1980 m. sausio 17 d. sprendime pateiktu nacionalinės teisės aiškinimu, įmonės perdavimo po nemokumo procedūros pradėjimo atveju, atsižvelgiant į kreditorių lygiateisiškumo principą, neleidžiama, kad perimti darbuotojai galėtų pateikti reikalavimus naujam mokiam skolininkui ir taip įgyti nepagrįstos naudos, palyginti su kitais kreditoriais, ypač palyginti su darbuotojais, kurių darbo santykiai pasibaigė. Taigi tokio įmonės perdavimo atveju perėmėjas neatsako nei už įgytas teises, nei už būsimas teises į išmokas, kurių atžvilgiu darbuotojas iki nemokumo procedūros pradėjimo jau yra išdirbęs reikalaujamą laikotarpį ar įgijęs darbo stažą įmonėje. Iš tiesų, kiek tai susiję su išmokomis pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, perėmėjo atsakomybė yra apribota ta dalimi, į kurią darbuotojas įgijo teisę atsižvelgiant į jo darbo stažą, įgytą įmonėje po nemokumo procedūros pradėjimo.

40 Taigi, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, siekiant apskaičiuoti senatvės pensijos pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, kurią perėmėjas turi mokėti darbuotojui atsitikus įvykiui, suteikiančiam teisę į išmoką, dydį, pirmiausia ši senatvės pensija turi būti nustatoma vadovaujantis minėtos pensijų sistemos nuostatomis ir remiantis visais laikotarpiu, kuriuos

darbuotojas išdirbo, turėdamas darbo santykius, ir, nelygu atvejis, darbuotojo bruto darbo užmokesčiu, kurį jis gavo prieš pasibaigiant darbo santykiams – šis veiksnys yra lemiamas. Paskui, remiantis šiuo skaičiavimu gautą sumą reikia padalyti į dalį, atitinkančią darbo stažo įmonėje laikotarpį, įgytus pagal buvusius darbo santykius iki nemokumo procedūros pradėjimo, ir dalį, atitinkančią po šios nemokumo procedūros pradėjimo išdirbtus laikotarpius.

- 41 Be to, reikia pabrėžti, kad PSV, kiek tai susiję su teisių į pensiją dalimi, kurią perėmė darbuotojai įgijo per laikotarpius, kai iki nemokumo procedūros pradėjimo dirbo perduodančioje įmonėje, privalo įsikišti tik tuomet, jeigu šią dieną tokie darbuotojai, kaip ir FL, gali remtis galutinai įgytomis teisėmis. Be to, net ir tokiu atveju, skirtingai nuo nominalios sumos, kuri naudojama apskaičiuojant perėmėjo įmokas, PSV mokamų išmokų suma apskaičiuojama remiantis mėnesiniu bruto darbo užmokesčiu, kurį darbuotojas gauna nemokumo procedūros pradėjimo dieną.
- 42 Taigi skirtumas, kurį šiuo atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas įvertino 142,22 EUR per mėnesį suma, gali atsirasti tarp, viena vertus, realiai PSV ir perėmėjo išmokėtos bendros sumos ir, kita vertus, nominalios visos pensijos sumos, į kurią FL turėtų teisę esant normalioms sąlygoms. Vis dėlto toks darbuotojas galėtų savo reikalavimą priskirti prie skolininko turto pasyvų, neviršijant šios sumos (byla C-675/18).
- 43 Dėl tokio darbuotojo, kaip EM (byla C-674/18), kuris nemokumo procedūros pradėjimo momentu dar nebuvo galutinai įgijęs teisių į pensiją, PSV neįsikiš, bet suinteresuotasis asmuo gali savo reikalavimą priskirti prie skolininko turto pasyvų, neviršijant šios sumos.
- 44 Reikia priminti, kad pagal SESV 267 straipsnyje įtvirtintą nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą pastarasis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų šiam išspręsti nagrinėjamą bylą. Atsižvelgiant į tai, Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus (2020 m. gegužės 28 d. Sprendimo *World Comm Trading Gfz*, C-684/18, EU:C:2020:403, 26 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 45 Šiuo atveju prejudicinius klausimus kiekvienoje iš sujungtų bylų reikia suprasti taip, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas visų pirma siekia išsiaiškinti, ar šiose bylose nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos ir nacionalinė jurisprudencija yra suderinamos su direktyvomis 2001/23 ir 2008/94, paskui, ar tokie nuostoliai, kokių patyrė EM ir FL, atsižvelgiant į Direktyvos 2008/94 8 straipsnį turi būti laikomi akivaizdžiai neproporcingais, ir galiausiai dėl šios nuostatos galimo tiesioginio poveikio ir jos taikytinumo pagal privatinę teisę organizuotai įstaigai, atsakingai už darbdavių nemokumo draudimą profesinės pensijos srityje, kaip antai PSV.
- 46 Reikia pažymėti, kad Teisingumo Teisme ieškovams pagrindinėje byloje kilo abejonių dėl to, ar bylose, dėl kurių kilo ginčas, su perdavėju susijusi nemokumo procedūra nebuvo pradėta siekiant suteikti galimybę perduoti įmonę taip, kad būtų sumažintos perėmėjams tenkančios išlaidos, susijusios su ieškovų pagrindinėje byloje pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą įgytomis teisėmis. Vis dėlto nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo prašymuose priimti prejudicinį sprendimą niekur nenurodo, kad perdavėjui pradedant nemokumo bylą būtų sukčiaujama ar piktnaudžiaujama.

Dėl pirmojo, antrojo ir ketvirtojo klausimų visose sujungtose bylose

- 47 Savo pirmuoju, antruoju ir ketvirtuoju klausimais kiekvienoje iš sujungtų bylų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyva 2001/23, atsižvelgiant, be kita ko, į jos 3 straipsnio 1 ir 4 dalis ir 5 straipsnio 2 dalies a punktą, turi būti aiškinama taip, kad ji draudžia įmonės, kuriai pradėta nemokumo procedūra, jos nemokumo administratoriaus įvykdyto perdavimo atveju taikomas nacionalinės teisės nuostatas, kaip jos išaiškintos nacionalinėje jurisprudencijoje, kuriose numatyta, kad po nemokumo procedūros pradėjimo atsitikus, suteikiančiam

teisę į senatvės pensiją, mokamą pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, perėmėjas neatsako už darbuotojo būsimas teises į pensijos išmokas, įgytas už iki nemokumo procedūros pradėjimo išdirbtus laikotarpius.

- 48 Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, reikia priminti, kad, kaip tai matyti iš Direktyvos 2001/23 3 straipsnio, siejamo su jos 3 konstatuojamąja dalimi, šia direktyva siekiama užtikrinti darbuotojų teisių apsaugą darbdavio pasikeitimo atveju leidžiant jiems dirbti pas naująjį darbdavį tokiomis pačiomis sąlygomis, dėl kurių buvo susitarta su perdavėju. Minėtos direktyvos tikslas – kiek įmanoma garantuoti darbo sutarčių arba darbo santykių tęstinumą be pakeitimų perėjus pas perėmėją, siekiant, kad vien dėl perdavimo atitinkami darbuotojai neatsidurtų nepalankesnėje situacijoje (šiuo klausimu žr. 2015 m. sausio 28 d. Sprendimo *Gimnasio Deportivo San Andrés*, C-688/13, EU:C:2015:46, 34 punktą ir 2019 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Plessers*, C-509/17, EU:C:2019:424, 52 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 49 Vis dėlto, kaip matyti iš minėtos direktyvos 4 ir 6 konstatuojamųjų dalių, atsižvelgiant į valstybėse narėse egzistuojančius skirtumus, susijusius su darbuotojų apsaugos šioje srityje apimtimi, ta pačia direktyva siekiama sumažinti šiuos skirtumus derinant nacionalinės teisės aktus, tačiau nenumatant visiško suderinimo šioje srityje (2015 m. sausio 28 d. Nutarties *Gimnasio Deportivo San Andrés*, C-688/13, EU:C:2015:46, 35 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 50 Be to, nors, atsižvelgiant į Direktyvos 2001/23 tikslą, reikia apsaugoti su perdavimu susijusių darbuotojų interesus, vis dėlto negali būti nepaisoma perėmėjo interesų. Šia direktyva ne tik siekiama perduodant įmonę apsaugoti darbuotojų interesus, bet ir norima užtikrinti teisingą šių darbuotojų ir perėmėjo interesų pusiausvyrą (2020 m. kovo 26 d. Sprendimo *ISS Facility Services*, C-344/18, EU:C:2020:239, EU:C:2020:239, 26 punktas).
- 51 Šiuo klausimu vis dėlto reikia patikslinti, kad Direktyvos 2001/23 taisyklės turi būti laikomos privalomomis, nes valstybėms narėms neleidžiama nuo jų nukrypti darbuotojams nepalankiu būdu, nepažeidžiant šioje direktyvoje numatytų išimčių (šiuo klausimu žr. 2015 m. sausio 28 d. Nutarties *Gimnasio Deportivo San Andrés*, C-688/13, EU:C:2015:46, 39 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 52 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalies pirmoje pastraipoje įtvirtintas principas, kad perdavėjo teisės ir pareigos, kylančios iš darbo sutarties arba darbo santykių, galiojančių perdavimo dieną, yra perduodami perėmėjui.
- 53 Vis dėlto pirmiausia iš Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies a punkto matyti, kad, jeigu valstybės narės nenustato kitaip, šio straipsnio 1 ir 3 dalys netaikomos darbuotojų teisėms į senatvės, invalidumo išmokas arba į išmokas netekus maitintojo pagal papildomų pensijų sistemas bendrovėje arba tarp bendrovių, kurios nepatenka į valstybių narių įstatymų nustatytas socialinės apsaugos sistemas.
- 54 Taip pat svarbu pažymėti, kad pagal Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies b punktą, net jei valstybės narės nenumato, kad šio straipsnio 1 ir 3 dalys taikomos pirmesniame šio sprendimo punkte nurodytoms teisėms, jos turi patvirtinti priemones, kad būtų ginami darbuotojų ir perdavėjo įmonėje perdavimo dieną jau nebedirbančių asmenų interesai, susiję su įgytomis arba jų būsimomis teisėmis į senatvės išmokas, įskaitant išmokas, mokamas netekus maitintojo, pagal a punkte nurodytas papildomas sistemas, numatytas šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalies a punkte (žr. 2015 m. sausio 28 d. Nutarties *Gimnasio Deportivo San Andrés*, C-688/13, EU:C:2015:46, 44 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 55 Antra, Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jos 3 ir 4 straipsniai netaikomi – nebent valstybės narės nuspręstų kitaip – perduodant įmonę, jeigu perdavėjui taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, kurios buvo pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą ir kurias prižiūri kompetentinga valdžios institucija.

- 56 Be to, Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 2 dalyje patikslinama, kad kai šios direktyvos 3 ir 4 straipsniai taikomi tokiam įmonės perdavimui, neatsižvelgiant į tai, ar buvo pradėta nemokumo procedūra siekiant likviduoti perdavėjo turtą, valstybė narė tam tikromis sąlygomis gali netaikyti tam tikrų šiuose 3 ir 4 straipsniuose nurodytų garantijų.
- 57 Taigi, nukrypstant nuo minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalies, ši valstybė narė, taikydama jos 5 straipsnio 2 dalies a punktą, gali numatyti, kad perdavėjo skolos, kurios kyla iš darbo sutarčių arba darbo santykių ir kurios turi būti gražintos iki perdavimo arba prieš pradėdant nemokumo procedūras, perėmėjui neperduodamos, jeigu pagal tos valstybės narės įstatymus tokios procedūros suteikia apsaugą, kuri yra bent jau lygiavertė tokiai apsaugai, kokia garantuojama Direktyvoje 80/987.
- 58 Reikia pažymėti, kad iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktos informacijos matyti, jog pagal BGB 613a straipsnį įmonės perdavimo atveju perėmėjas perima teises ir pareigas, kylančias iš darbo santykių, galiojančių perdavimo momentu, ir kad šiame straipsnyje aiškiai nenumatyta, nei kad tam tikros teisės nėra perduodamos, nei kad reikia atskirti įvairias aplinkybes, kuriomis vykdomi tokie perdavimai. Todėl Vokietijos teisės aktų leidėjas, remdamasis pagal Direktyvą 2001/23 suteikta galimybe, iš principo ketino taikyti šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalį darbuotojų teisėms į išmokas, mokamas pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, įskaitant atvejus, kai perdavimas vykdomas per perdavėjui pradėtą nemokumo procedūrą.
- 59 Taigi reikia nustatyti, ar, iš principo taikant minėtos direktyvos 3 straipsnį, vis dėlto pagal šioje direktyvoje numatytas leidžiančias nukrypti nuostatas galima numatyti, kad perėmėjas neatsako už darbuotojo būsimas teises į senatvės pensiją pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, pagrįstas darbo laikotarpius iki nemokumo procedūros pradėjimo.
- 60 Visų pirma, kiek tai susiję su Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 1 dalimi, Teisingumo Teismas ne kartą yra nusprendęs, kad siekiant nustatyti, ar įmonės perdavimui taikoma ši išimtis, reikia įsitikinti, kad šis perdavimas atitinka šioje nuostatoje nustatytas tris kumuliacines sąlygas, t. y. kad: perdavėjui yra taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros; šios procedūros pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą; ir šias procedūras prižiūri kompetentinga valdžios institucija (šiuo klausimu žr. 2019 m. gegužės 16 d. Sprendimo *Plessers*, C-509/17, EU:C:2019:424, 40 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 61 Konkrečiai kalbant, Teisingumo Teismas nusprendė, kad pagal šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalį reikalaujama, kad perdavėjui būtų taikomos bankroto arba kitos panašios nemokumo procedūros, kad šios procedūros būtų pradėtos ketinant likviduoti perdavėjo turtą ir kad procedūra, kuria siekiama leisti tęsti nagrinėjamos įmonės veiklą, neatitinka šios sąlygos (šiuo klausimu žr. 2017 m. birželio 22 d. Sprendimo *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.*, C-126/16, EU:C:2017:489, 47 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 62 Taigi procedūra, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, kuria siekiama ne likviduoti perdavėjo turtą, o tęsti jo veiklą po jos perdavimo, nėra procedūra, kuri pradėta siekiant likviduoti perdavėjo turtą, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 5 straipsnio 1 dalį (šiuo klausimu žr. 2017 m. birželio 22 d. Sprendimo *Federatie Nederlandse Vakvereniging ir kt.*, C-126/16, EU:C:2017:489, 51 ir 52 punktus).
- 63 Toliau, kiek tai susiję su Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 2 dalies a punktu, reikia konstatuoti, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamas nacionalinės teisės nuostatas, kaip jos išaiškintos nacionalinėje jurisprudencijoje, jeigu teisės į senatvės pensiją pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą jau buvo įgyjamos iki nemokumo procedūros pradėjimo, teise į senatvės pensiją galima pasinaudoti tik po šios nemokumo procedūros pradėjimo atsitikus įvykiui, suteikiančiam teisę gauti išmoką.

- 64 Taigi negalima teigti, kad šios nacionalinės teisės nuostatos, kaip jos aiškinamos nacionalinėje jurisprudencijoje, yra susijusios su skolomis, kurios turi būti grąžintos iki perdavimo arba iki nemokumo procedūros pradėjimo, nepažeidžiant, kaip savo išvados 85 punkte pažymėjo generalinis advokatas, šios leidžiančios nukrypti nuostatos siauro aiškinimo.
- 65 Darytina išvada, kad Direktyvos 2001/23 5 straipsnyje konkrečiai numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos negali būti taikomos pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatomis, kaip jos išaiškintos nacionalinėje jurisprudencijoje.
- 66 Vis dėlto tokia išvada nereiškia, kad šiems teisės nuostatomis negali būti taikomos Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalyje numatytos leidžiančios nukrypti nuostatos. Iš tiesų pažymėtina, kad minėtos direktyvos 5 straipsnio 2 dalies a punkto teiginys, susijęs su tokia perdavimo situacija, kaip antai nagrinėjama pagrindinėse bylose, yra tos pačios direktyvos 3 ir 4 straipsnių taikymas (2009 m. birželio 11 d. Sprendimo *Komisija / Italija*, C-561/07, EU:C:2009:363, 41 punktą).
- 67 Šiuo klausimu iš šio sprendimo 58 punkto matyti, kad pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamas nacionalinės teisės nuostatas, kaip jos išaiškintos nacionalinėje jurisprudencijoje, perėmėjui iš dalies buvo perkelta pareiga apmokėti darbuotojų teises į senatvės pensiją, įgytas pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą.
- 68 Vis dėlto, kaip pabrėžė Komisija, kadangi pagal Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalį valstybėms narėms leidžiama tiek įpareigoti perduoti perėmėjui visas tokias pareigas, tiek visiškai nenumatyti tokios pareigos perdavimo, ši nuostata negali būti aiškinama kaip iš principo draudžianti nacionalinės teisės nuostatas, kuriomis leidžiamas tokių įsipareigojimų dalinis perdavimas.
- 69 Iš tiesų reikia pažymėti, kad, kaip priminta šio sprendimo 49 ir 50 punktuose, šioje direktyvoje nenumatytas visiškas suderinimas ir kad ja siekiama užtikrinti, viena vertus, teisingą darbuotojų ir, kita vertus, perėmėjo interesų pusiausvyrą.
- 70 Tokiu atveju pažymėtina, kad, viena vertus, valstybė narė „nustato kitaip“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 3 straipsnio 4 dalies a punkto sakinio dalį, tik darbuotojų teisių į senatvės pensiją, įgytų pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, kurios privalo būti perduotos perėmėjui, dalį, ir, kita vertus, pareiga imtis būtinų priemonių darbuotojų interesams apsaugoti taikoma valstybei narėi pagal 3 straipsnio 4 dalies b punktą tiek šių teisių, kurios buvo perduotos perėmėjui, daliai, tiek teisių, kuriomis galima remtis tik prieš perdavėją, daliai, nelygu atvejais, prieš jį pradėtoje nemokumo procedūroje, kaip tai yra pagrindinėse bylose nagrinėjamų ginčų atveju.
- 71 Iš to matyti, kad naudodamasi savo diskrecija valstybės narės gali numatyti, jog net jei perėmėjui pereina iš perdavimo momentu egzistuojančių darbo santykių kylančios teisės ir pareigos, jis atsako tik už būsimas darbuotojo teises į senatvės pensiją, mokamą pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, pagrįstas darbo laikotarpiais po nemokumo procedūros pradėjimo, su sąlyga, kad suinteresuotoji valstybė narė imasi priemonių, būtinų darbuotojų interesams apsaugoti pagal minėtos direktyvos 3 straipsnio 4 dalies b punktą.
- 72 Iš tiesų toks aiškinimas iš esmės leidžia užtikrinti teisingą darbuotojų ir perėmėjų interesų apsaugos pusiausvyrą po nemokumo procedūros pradėjimo įvykdyto įmonės perdavimo atveju, jeigu jis užtikrina, kad darbuotojams bus suteikta teisė į senatvės pensiją, mokamą pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, kartu numatant perėmėjų atsakomybės apribojimą, kuris gali palengvinti įmonių, kurioms pradėta nemokumo procedūra, perdavimus.
- 73 Šiuo klausimu dar reikia pažymėti, kad Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies b punkto formuluotėje iš esmės pakartojama Direktyvos 80/987 8 straipsnio formuluotė, identiška Direktyvos 2008/94, kuria kodifikuota Direktyva 80/987, 8 straipsniui. Be to, Direktyvos 2001/23 5 straipsnio 2 dalies a punkte, susijusiame su įmonės perdavimu nemokumo procedūros pradėjimo atveju, aiškiai reikalaujama bent

jau tokios pačios apsaugos, kokia numatyta Direktyvoje 80/987 numatytais atvejais. Darytina išvada, kad darbuotojų interesams apsaugoti būtinos priemonės, kurias valstybės narės turi priimti pagal Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies b punktą, turi būti suprantamos kaip bet kuriuo atveju apimančios Direktyvoje 2008/94 numatytas priemones, skirtas kompensuoti jų darbdavio nemokumui, nesvarbu, ar jis būtų perėmėjas, ar, kaip šiuo atveju, perdavėjas.

- 74 Iš to matyti, kad įmonės perdavimo po nemokumo procedūros pradėjimo atveju darbuotojų apsauga, kiek tai susiję su jų įgytomis arba būsimomis teisėmis į senatvės išmokas pagal įmonės arba kelių įmonių papildomas pensijų sistemas, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies b punktą, turi būti bent jau lygiavertė tokiam apsaugos lygiui, kokio reikalaujama pagal Direktyvos 2008/94 8 straipsnį.
- 75 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį, antrąjį ir ketvirtąjį klausimus kiekvienoje iš sujungtų bylų reikia atsakyti taip: Direktyva 2001/23, atsižvelgiant, be kita ko, į jos 3 straipsnio 1 ir 4 dalis ir į jos 5 straipsnio 2 dalies a punktą, turi būti aiškinama taip, jog įmonės, kuriai pradėta nemokumo procedūra, nemokumo administratoriaus įvykdyto šios įmonės perdavimo atveju nedraudžiama taikyti nacionalinės teisės nuostatų, kaip jos išaiškintos nacionalinėje jurisprudencijoje, kuriose numatyta, kad po nemokumo procedūros pradėjimo atsitikus įvykiui, suteikiančiam teisę į senatvės pensiją, mokamą pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, perėmėjas neatsako už darbuotojo būsimas teises gauti šią pensiją, grindžiamas darbo laikotarpiams, išdirbtais iki nemokumo procedūros pradėjimo, su sąlyga, kad, kiek tai susiję su ta sumos dalimi, dėl kurios perėmėjas neatsako, priemonės, kurių buvo imtasi siekiant apsaugoti darbuotojų interesus, yra bent jau lygiavertės tam apsaugos lygiui, kurio reikalaujama pagal Direktyvos 2008/94 8 straipsnį.

Dėl trečiojo, penktojo ir šeštojo klausimų kiekvienoje sujungtoje byloje

- 76 Trečiuoju, penktuoju ir šeštuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies b punktas, siejamas su Direktyvos 2008/94 8 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia tokią nacionalinės teisės nuostatą, kaip ji išaiškinta nacionalinėje jurisprudencijoje, kurioje numatyta, kad po pradėtoje nemokumo procedūroje įvykdyto įmonės perdavimo atsitikus įvykiui, suteikiančiam teisę į senatvės išmokas, mokamas pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, kiek tai susiję su šių išmokų dalimi, už kurią perėmėjas neatsako, viena vertus, pagal nacionalinę teisę paskirta nemokumo draudimo įstaiga privalo įsikišti tik tuomet, kai būsimos teisės į senatvės išmokas šios nemokumo procedūros pradėjimo momentu dar nebuvo galutinai įgytos, ir, kita vertus, siekiant nustatyti sumą, susijusią su šių išmokų dalimi, dėl kurios atsakomybė tenka minėtai įstaigai, ši suma apskaičiuojama remiantis mėnesiniu bruto darbo užmokesčiu, kurį atitinkamas darbuotojas gavo minėtos procedūros pradėjimo momentu.
- 77 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kad, kaip išplaukia iš šio sprendimo 75 punkto, garantija, kurią atitinkama valstybė narė turi suteikti senatvės išmokų, mokamų pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, sumos daliai, dėl kurios perėmėjas nėra atsakingas, turi būti bent jau lygiavertė tokiam apsaugos lygiui, kokio reikalaujama pagal Direktyvos 2008/94 8 straipsnį.
- 78 Šiomis aplinkybėmis valstybės narės, perkeldamos į nacionalinę teisę šios direktyvos 8 straipsnį, turi didelę diskreciją nustatyti tiek darbuotojų įgytų teisių į profesinę pensiją, mokamą pagal papildomas paramos sistemas, apsaugos mechanizmą, tiek apsaugos lygį. Kadangi ši nuostata negali būti aiškinama kaip reikalaujanti garantuoti visas šias teises, ji netrukdo valstybėms narėms, siekiant teisėtų ekonominių ir socialinių tikslų, sumažinti darbuotojų įgytas teises jų darbdaviui tapus nemokiam, jeigu jos laikosi, be kita ko, proporcingumo principo. Taigi valstybės narės, atsižvelgdamos į šia direktyva siekiamą tikslą, privalo užtikrinti darbuotojams šioje nuostatoje numatytą minimalią apsaugą, kurios

reikalaujama pagal direktyvos 8 straipsnį (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Pensions-Sicherungs-Verein*, C-168/18, EU:C:2019:1128, 38–40 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

- 79 Dėl Direktyvos 2008/94 8 straipsnyje reikalaujamos minimalios apsaugos Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog norint tinkamai perkelti šią nuostatą reikia, kad buvęs darbuotojas, jo darbdaviui tapus nemokiam, gautų bent pusę senatvės išmokų, išplaukiančių iš teisių į pensiją, įgytų pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, ir kad šia nuostata valstybės narės šiuo atveju įpareigojamos kiekvienam buvusiam samdomam darbuotojui užtikrinti bent pusę pagal šią sistemą įgytų teisių į pensiją vertės (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Pensions-Sicherungs-Verein*, C-168/18, EU:C:2019:1128, 41, 51 ir 52 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 80 Be to, ši minimali apsauga neleidžia akivaizdžiai neproporcingai sumažinti samdomo darbuotojo profesinės senatvės pensijos išmokų, labai pakenkiant suinteresuotojo asmens gebėjimui patenkinti savo poreikius. Taip yra tuomet, kai senatvės išmokos sumažinamos buvusiam darbuotojui, kuris jau gyvena arba dėl šio sumažinimo turi gyventi žemiau Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) atitinkamai valstybei narei nustatytos skurdo rizikos ribos. Atitinkamai nustatant minimalios apsaugos pareigą reikalaujama, kad valstybė narė buvusiam darbuotojui, kuriam buvo sumažintos senatvės išmokos, užtikrintų kompensaciją, kuri, nors ir nepadengtų visų patirtų nuostolių, panaikintų jų akivaizdžiai neproporcingą pobūdį (šiuo klausimu žr. 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Pensions-Sicherungs-Verein*, C-168/18, EU:C:2019:1128, 44 ir 45 punktus).
- 81 Taip pat reikia pridurti, kad pagal Direktyvos 2008/94 8 straipsnį siekiama užtikrinti darbuotojų interesų apsaugą ilguoju laikotarpiu, nes tokie interesai, kiek tai susiję su jų įgytomis arba būsimois teisėmis gauti senatvės išmokas, iš principo išlieka svarbūs visu pensijos laikotarpiu (2016 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Webb-Sämann*, C-454/15, EU:C:2016:891, 27 punktus).
- 82 Antra, pažymėtina, kad po nemokumo procedūros pradėjimo įmonės perdavimo atveju pagrindinėje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose numatyta, kad perėmėjui pereina iš perdavimo momentu buvusių darbo santykių kylančios teisės ir pareigos, todėl, kiek tai susiję su papildoma profesinių pensijų kaupimo sistema, kaip antai nagrinėjama pagrindinėje byloje, apskaičiuojant senatvės išmokų dydį, atsitikus įvykiui, suteikiančiam teisę į šias išmokas, reikia remtis visais laikotarpiais, kuriais darbuotojas turėjo darbo santykius, įskaitant laikotarpius, kuriais jis dirbo pas perdavėją, taip pat darbuotojo bruto darbo užmokesčiais, kuriuos jis gavo iki darbo santykių pabaigos.
- 83 Be to, kaip matyti iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktos informacijos, kuri priminta šio sprendimo 20 ir 28 punktuose, pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamą papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą senatvės pensijos už kiekvienus darbo įmonėje metus dydis sudaro tam tikrą darbuotojo bruto darbo užmokesčio procentinę dalį įvykio, suteikiančio teisę į šias išmokas, įvykimo momentu, tačiau negali viršyti tam tikros procentinės dalies po 45 darbo metų.
- 84 Darytina išvada, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos tik tuomet atitinka iš Direktyvos 2008/94 8 straipsnio išplaukiančią garantiją, nurodytą šio sprendimo 79 punkte, pagal kurią buvusiam samdomam darbuotojui užtikrinama bent pusė senatvės išmokų, išplaukiančių iš teisių į pensiją, įgytų pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, jeigu buvusiam darbuotojui yra užtikrinama teisė gauti pusę sumų, kurios jam priklauso pagal šio sprendimo 82 ir 83 punktuose primintas nacionalinės teisės nuostatas.
- 85 Konkrečiau kalbant, Direktyvos 2008/94 8 straipsnis tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, negali būti aiškinamas taip, kad išmokos suma, kurios bent 50 % turi būti pripažinta buvusiam darbuotojui, gali būti apskaičiuojama tinkamai šiuo tikslu neatsižvelgiant į pas perdavėją išdirbtus darbo laikotarpius, per kuriuos buvo sukauptos teisės į senatvės išmokas, ir į darbuotojo bruto darbo užmokesčių tuo momentu, nuo kurio galima naudotis šiomis teisėmis.

- 86 Be to, toks skaičiavimas, kuriame neatsižvelgiama į pirmesniame šio sprendimo punkte nurodytus darbo laikotarpius ir į bruto darbo užmokestį, neleidžia nustatyti, ar vadovaujantis iš šio 8 straipsnio kylančiu reikalavimu, apie kurį priminta šio sprendimo 80 punkte, reikia ištaisyti tokio šių buvusiam darbuotojui, kuris jau gyvena arba dėl šio sumažinimo turi gyventi žemiau Eurostato atitinkamai valstybei narei nustatytos skurdo rizikos ribos, mokamų išmokų sumažinimo pasekmes.
- 87 Šiuo klausimu reikia atmesti Vokietijos vyriausybės argumentą, kad, atsižvelgiant į tai, jog Direktyvos 2008/94 8 straipsnio versijoje vokiečių kalba nurodytas žodžių junginys „ihrer erworbenen Rechte oder Anwartschaftsrechte“, o sąvoka „erworbene Anwartschaftsrechte“ pažodžiui gali būti verčiama žodžiais „būsimos teisės“, ši nuostata susijusi tik su būsimos teisėmis, kurios pagal nacionalines nuostatas yra įgytos, tai yra galutinai įgytos teisės.
- 88 Iš tiesų reikia pažymėti, pirma, kad, kaip teigia ieškovas pagrindinėje byloje C-674/18, kitose šios nuostatos kalbinėse versijose, pavyzdžiui, ispanų, prancūzų arba italų kalbomis, kalbama tik apie „įgytas ir būsimas teises“, nereikalaujant, kad pastarosios teisės taip pat būtų galutinai įgytos.
- 89 Be to, šiuo klausimu primintina, kad pagal suformuotą jurisprudenciją būtinybė nuostatą aiškinti vienodai reikalauja, kad, esant įvairių kalbinių versijų neatitikimų, nagrinėjama nuostata būtų aiškinama atsižvelgiant į teisės akto, kurio dalis ji yra, kontekstą ir tikslą (šiuo klausimu žr. 2016 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Bayer CropScience ir Stichting De Bijenstichting*, C-442/14, EU:C:2016:890, 84 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 90 Direktyvos 2008/94 2 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje numatyta, kad ši direktyva nepažeidžia nacionalinės teisės aktuose vartojamų sąvokų „įgyta teisė“ ir „būsimoji teisė“.
- 91 Taigi ši direktyva nedraudžia valstybei narei iš būsimųjų teisių išskirti tas, kurios yra galutinai įgytos. Vis dėlto tokia valstybėms narėms suteikta diskrecija negali privesti prie to, kad būtų pažeistas minėtos direktyvos nuostatų, visų pirma jos 8 straipsnio, veiksmingumas. Taip būtų tuo atveju, jei valstybei narei būtų leidžiama netaikyti tam tikroms būsimųjų teisių, kaip jos suprantamos pagal jos nacionalinę teisę, kategorijoms minimalios apsaugos pareigos, kuri pagal Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies b punktą, siejamą su Direktyvos 2008/94 8 straipsniu, yra privaloma visoms būsimosiems teisėms.
- 92 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgęs į pirmesniuose šio sprendimo punktuose nurodytus principus, turi patikrinti, ar pagrindinėse bylose nesilaikyta pareigos užtikrinti minimalią darbuotojo, gaunančio pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą mokamas išmokas, apsaugą.
- 93 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį, penktąjį ir šeštąjį klausimus abiejose sujungtose bylose reikia atsakyti taip, kad Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies b punktas, siejamas su Direktyvos 2008/94 8 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia tokią nacionalinės teisės nuostatą, kaip ji išaiškinta nacionalinių teismų jurisprudencijoje, kurioje numatyta, kad po pradėtoje nemokumo procedūroje įvykdyto įmonės perdavimo atsitikus įvykiui, suteikiančiam teisę į pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą mokamas senatvės išmokas, kiek tai susiję su šių išmokų dalimi, už kurią perėmėjas neatsako, viena vertus, pagal nacionalinę teisę paskirta nemokumo draudimo įstaiga neprivalo įsikišti tuomet, kai būsimos teisės į senatvės išmokas šios nemokumo procedūros pradėjimo momentu dar nebuvo galutinai įgytos, ir, kita vertus, siekiant nustatyti sumą, susijusią su šių išmokų dalimi, dėl kurios atsakomybė tenka minėtai įstaigai, ši suma apskaičiuojama remiantis mėnesiniu bruto darbo užmokesčiu, kurį atitinkamas darbuotojas gavo minėtos procedūros pradėjimo momentu, jeigu paaiškėja, jog darbuotojai praranda šios nuostatos teikiamą minimalią garantiją; tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Dėl septintojo–devintojo klausimų kiekvienoje iš sujungtų bylų

- 94 Septintuoju–devintuoju klausimais kiekvienoje iš sujungtų bylų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2008/94 8 straipsnis tiek, kiek jame numatyta minimali darbuotojų įgytų arba būsimų teisių į senatvės išmokas apsauga, turi tiesioginį poveikį, kuriuo suinteresuotasis asmuo gali remtis prieš privatinės teisės reglamentuojamą įstaigą, kuri įgaliota iš darbdavių rinkti privalomas įmokas ir kuri šiuo tikslu gali imtis priverstinio vykdymo prižiūrima atitinkamos valstybės narės valstybinės prudencinės priežiūros institucijos.
- 95 Teisingumo Teismas 2019 m. gruodžio 19 d. Sprendime *Pensions-Sicherungs-Verein* (C-168/18, EU:C:2019:1128) jau atsakė į klausimą, ar Direktyvos 2008/94 8 straipsnis gali turėti tiesioginį poveikį, leidžiantį juo pasiremti prieš privatinės teisės reglamentuojamą įstaigą, kurią atitinkama valstybė narė paskyrė kaip įstaigą, atsakingą už darbdavių nemokumo draudimą profesinės pensijos srityje. Šio sprendimo 52–57 punktuose jis iš esmės atsakė teigiamai, nes, pirma, atsižvelgiant į šiai įstaigai patiktą garantinę užduotį ir sąlygas, kuriomis ji ją vykdo, minėtą įstaigą galima prilyginti valstybei ir, antra, ši užduotis iš tikrųjų apima senatvės išmokų rūšis, kurioms prašoma 8 straipsnyje numatytos minimalios apsaugos.
- 96 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į septintąjį–devintąjį klausimus abiejose sujungtose bylose reikia atsakyti taip, kad Direktyvos 2008/94 8 straipsnis tiek, kiek jame numatyta minimali darbuotojų įgytų arba būsimų teisių į senatvės išmokas apsauga, gali turėti tiesioginį poveikį, todėl juo galima remtis prieš privatinės teisės subjektą, kurį valstybė narė paskyrė darbdavių nemokumo draudimo profesinės pensijos srityje, jei, viena vertus, atsižvelgiant į garantinę užduotį, kuri jam patikėta, ir į sąlygas, kuriomis ši užduotis įgyvendinama, šis subjektas gali būti priskirtas valstybei, ir, kita vertus, ši subjektui patikėta užduotis iš tikrųjų apima senatvės pensijų rūšis, kurioms pagal šį 8 straipsnį reikalaujama suteikti minimalią pagalbą, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 97 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (penktoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyva 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo, atsižvelgiant, be kita ko, į jos 3 straipsnio 1 ir 4 dalis ir į jos 5 straipsnio 2 dalies a punktą, turi būti aiškinama taip, jog įmonės, kuriai pradėta nemokumo procedūra, nemokumo administratoriaus įvykdyto šios įmonės perdavimo atveju nedraudžiama taikyti nacionalinės teisės nuostatos, kaip ji išaiškinta nacionalinėje jurisprudencijoje, kurioje numatyta, kad po nemokumo procedūros pradėjimo atsitikus įvykiui, suteikiančiam teisę į senatvės pensiją, mokamą pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą, perėmėjas neatsako už darbuotojo būsimas teises gauti šią pensiją, grindžiamas darbo laikotarpiais, išdirbtais iki nemokumo procedūros pradėjimo, su sąlyga, kad, kiek tai susiję su ta sumos dalimi, dėl kurios perėmėjas neatsako, priemonės, kurių buvo imtasi siekiant apsaugoti darbuotojų interesus, yra bent jau lygiavertės tam apsaugos lygiui, kurio reikalaujama pagal 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam 8 straipsnį.**

2. Direktyvos 2001/23 3 straipsnio 4 dalies b punktas, siejamas su Direktyvos 2008/94 8 straipsniu, turi būti aiškinamas taip, kad jis draudžia nacionalinės teisės nuostatą, kaip ji išaiškinta nacionalinių teismų jurisprudencijoje, kurioje numatyta, kad po pradėtoje nemokumo procedūroje įvykdyto įmonės perdavimo atsitikus įvykiui, suteikiančiam teisę į pagal papildomą profesinių pensijų kaupimo sistemą mokamas senatvės išmokas, kiek tai susiję su šių išmokų dalimi, už kurią perėmėjas neatsako, viena vertus, pagal nacionalinę teisę paskirta nemokumo draudimo įstaiga neprivalo įsikišti tuomet, kai būsimos teisės į senatvės išmokas šios nemokumo procedūros pradėjimo momentu dar nebuvo galutinai įgytos, ir, kita vertus, siekiant nustatyti sumą, susijusią su šių išmokų dalimi, dėl kurios atsakomybė tenka minėtai įstaigai, ši suma apskaičiuojama remiantis mėnesiniu bruto darbo užmokesčiu, kurį atitinkamas darbuotojas gavo minėtos procedūros pradėjimo momentu, jeigu paaiškėja, jog darbuotojai praranda šios nuostatos teikiamą minimalią garantiją; tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
3. Direktyvos 2008/94 8 straipsnis tiek, kiek jame numatyta minimali darbuotojų įgytų arba būsimų teisių į senatvės išmokas apsauga, gali turėti tiesioginį poveikį, todėl juo galima remtis prieš privatinės teisės subjektą, kurį valstybė narė paskyrė darbdavių nemokumo draudimo profesinės pensijos srityje, jei, viena vertus, atsižvelgiant į garantinę užduotį, kuri jam patikėta, ir į sąlygas, kuriomis ši užduotis įgyvendinama, šis subjektas gali būti priskirtas valstybei, ir, kita vertus, ši subjektui patikėta užduotis iš tikrųjų apima senatvės pensijų rūšis, kurioms pagal šį 8 straipsnį reikalaujama suteikti minimalią pagalbą, o tai turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Parašai.